Framtidstro – en mental hälsokost?

En tematisk analys av Antonis Samarakis novellsamling Ζητείται ελπίς

Språk- och litteraturcentrum
Handledare: Vassilios Sabatakakis
VT 2021

Kandidatuppsats i nygrekiska
Elena Svensson
NYGK21

Abstract

The aim of this essay is to present Antonis Samarakis' first published literary work *Ζητείται ελπίς* through a thematic analysis with an explanatory approach. The essay points out the most important themes of the social conscience that Samarakis always focused on through his social orientation.

In the final part of this essay, the modes of expression in the thematic analysis are examined through the author's autobiography. Samarakis uses his worldview to present and formulate his own attitude to it through his short story collection. It is also noticeable through this literary work that Samarakis uses realistic descriptions to depict a life-like image of reality, with a characteristic writing style. It is this reality that Samarakis tries to come to terms with and he uses his burning passion against the exposed parts of society.

Through an examination of the full spectrum of his short story collection, the study concludes that Samarakis believed that our world is irrational. Despite this belief he wanted hope and gradually proceeds to the conviction that all humans must live in this illogical world and work hard together to improve it for a better future.

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund **4**
1.1 Samarakis liv och verk 5
2. Teori och metod **7**
2.1 Syfte 8
2.2 Urval 8
2.3 Tidigare forskning 8
3. Novellsamlingen Ζητείται ελπίς **10**
3.1 Ξανθός ιππότης 10
3.2 Η σάρξ 11
3.3 Το ποτάμι 11
3.4 Ο τοίχος 12
3.5 Σ' ένα συνοριακό σταθμό 12
3.6 Ο ήλιος έκαιγε πολύ 13
3.7 Μια νύχτα 14
3.8 Το ποδήλατο 14
3.9 Και ώραν 7.15 μ.μ 15
3.10 Το σπίτι 15
3.11 Πολεμική ιστορία 15
3.12 Ζητείται ελπίς 16
4. Analys och resultat **16**
4.1 Krigets trauma 17
4.2 Inre ensamhet 22
4.3 Människans hopp 27
5. Diskussion och slutsats **32**
5.1 Framtida forskning 34
6. Referenslista **35**

1. Inledning och bakgrund

Under andra världskriget och det efterföljande inbördeskriget i Grekland, två krig som brutalt påverkat människans vardagsliv och gett upphov till outplånliga skräckupplevelser, dyker en ny grekisk författare, vars namn är Antonis Samarakis, upp på den litterära scenen. Denna uppsats behandlar det tematiska perspektivet i hans novellsamling *Ζητείται ελπίς (Hopp sökes)* från 1954 i upplagan som publicerades 2013. Novellsamlingens tema är nyskapande för tidsepoken, särskilt på grund av att den framför kritik mot samhällsuppbyggnaden för den period då boken publicerades, där hoppet var det enda som kvarstod hos de krigshärjade människorna i samhället.

Som en del av litteraturundervisningen inom nygrekiska lästes novellsamlingen *Ζητείται ελπίς*, vilket hade en avgörande inverkan på urvalet inom det valda ämnet. Under grundkursen gavs kännedom om många grekiska författare samt deras verk för analys och förståelse av deras litteratur. Denna litteraturkurs blev starten på intresset för forskning inom ämnet som behandlas i studien.

Inom den moderna grekiska litteraturen har flera skribenter hänvisat till Samarakis liv och verk, men framför allt till hans stora engagemang för mänskliga rättigheter. Deras uppskattning för Samarakis framgår i flera konstverk där till exempel Zyranna Zateli har hänvisat till Samarakis som ”den barmhärtige samariten och medmänniskan”, Vassilis Vassilikos kallar honom för ”en själ” och Alexis Ziras berömmer den nyskapande stilen Samarakis introducerade i efterkrigstiden. Dessa tre författare lyfter fram Samarakis tillbedjan till alla världens barn. Antonis Samarakis var den första greken som blev ambassadör för UNICEF där han alltid eftersträvade att väcka den nya generationen till engagemang mot orättvisor, eftersom han med bestämdhet ansåg att framtiden ligger i ungdomars händer (Niarchos 2000, s. 78).

Studiens syfte är att analysera vissa teman i novellsamlingen *Ζητείται ελπίς* för att få en bakgrund och förståelse kring Antonis Samarakis verk. Novellsamlingens titel belyser författarens avsikt med berättelserna. Författaren som själv fick uppleva flera krig och dess konsekvenser uppmanar till framtidshopp i en värld som ständigt tär på den mänskliga existensen. I efterdyningarna av det traumatiska andra världskriget och inbördeskriget försöker folket återhämta sig för att återfå den fred samt säkerhet som de en gång blev berövade. Utbrottet av ett nytt krig och tillkomsten av kärnvapen fråntar dem hoppet om en värld som är fri från social orättvisa och respekt för människolivet. På flera olika sätt förmedlas att människor behöver sträva efter ett gott samvete där vuxna är barnens förebild eftersom den nya generationen ska bli vår världs framtid. Dessutom får läsaren i många av Samarakis noveller

uppleva en bild av ett samhälle efter krigsslut där människors förhoppningar om en rättvisare framtid förverkligats.

1.1 Samarakis liv och verk

Antonis Samarakis föddes i Aten 1919 och dog i Pylos 2003. Under sitt liv studerade han juridik vid Atens Universitet och arbetade därefter som tjänsteman vid arbetsministeriet. 1936 tog han politisk ställning och avgick från sin tjänst eftersom general Ioannis Metaxas blev Greklands premiärminister vilket innebar fascistisk diktatur i landet. Under den tyska ockupationen gick Samarakis med i en vänsterpolitisk motståndsorganisation. 1944 greps han av nazisterna och dömdes till döden för sina motståndsaktiviteter, men lyckades fly. 1945 återupptog han sin tidigare tjänst på arbetsministeriet, men slutade återigen 1963 för att ägna sig på heltid åt skrivande (Patakis Publishers 2007, s. 1968). Samarakis litterära verk har blivit översatta till mer än 30 språk och han är en av de mest översatta grekiska författarna i världen. Han har utnämnts till hedersmedborgare i diverse städer, både i Grekland och på Cypern, där hans namn tilldelats både skolor och gator. Han har hedrats med internationella medaljer och utmärkelser såsom Hederslegionen i Frankrike och Fenixordern i Grekland (Hellenic Ministry of Culture and Sports 2020, s. 124).

Samarakis började skriva redan i tidig ålder, mest poesi för litterära tidskrifter och antologier. Det var inte förrän under 1950-talet som Samarakis gjorde betydande förändringar i sina skrifter vilket resulterade i prosa. Samarakis publicerade sin första novellsamling *Ζητείται ελπίς* 1954 genom egen finansiering då inget förlag ville trycka boken. På den tiden i Grekland var det svårt, nästintill omöjligt, att lyckas hitta någon som ville publicera böcker åt en ung framåtsträvande författare. Hans lön på arbetsministeriet räckte inte till för att täcka tryckerikostnaderna vilket medförde att han behövde arbeta extra på kvällar och helger som korrekturläsare (Hellenic Ministry of Culture and Sports 2020, s. 88). När Samarakis väl fick sina 50 till 60 tryckta exemplar av *Ζητείται ελπίς* gick han, utan några större egna förväntningar, genom Atens gator och torg för att söka upp lokala bokhandlare i syfte att ge dem några exemplar. Önskemålet var att bokhandlarna skulle ta emot novellsamlingen för att ha den tillgänglig i butikshyllorna. Tyvärr var det inte en enda bokhandlare, trots alla butiksbesök i Aten, som ville ta emot hans bok (Hellenic Ministry of Culture and Sports 2020, s. 89).

Efter alla motgångar kring novellsamlingen *Ζητείται ελπίς* kom framgången med publiceringen av första romanen *Σήμα κινδύνου (Farosignal)* 1959 och den andra novellsamlingen *Αρνούμαι (Jag vägrar)* 1961, vilken vann statslitteraturpriset för noveller

1962. Hans mest kända verk, *Το Λάθος (Misstaget)*, publicerades 1965 och fick pris för bästa kriminalroman i Frankrike. Denna bok har även filmatiserats (Hellenic Ministry of Culture and Sports 2020, ss. 92–93).

I Bryssel 1982 tilldelades Antonis Samarakis det europeiska litteraturpriset *Europalia* för sin litterära gärning och motivet för utmärkelsen löd enligt följande:

> Ο Αντώνης Σαμαράκης δεν μιλάει για ευκαιριακές προσωπικότητες. Οι πρωταγωνιστές του διστάζουν και αμφιβάλλουν, είναι ανθρώπινες υπάρξεις, όπως ο αναγνώστης. Το έργο του Αντώνη Σαμαράκη είναι μαρτυρία για την τραγωδία του ολοκληρωτισμού, για την απουσία της ελευθερίας και τη μάχη που δίνουν οι άνθρωποι για να την κατακτήσουν. Ο Αντώνης Σαμαράκης είναι ο συγγραφέας της υπερηφάνειας και της ελπίδας.
>
> Antonis Samarakis skriver inte om ytliga figurer. Hans huvudpersoner tvekar och tvivlar, de är mänskliga existenser, i likhet med läsaren. Antonis Samarakis verk är vittnesbörd om totalitarismens tragedi, frånvaron av frihet och den kamp som människor bedriver för att erövra den. Antonis Samarakis är författaren för stolthet och hopp.
>
> (Hellenic Ministry of Culture and Sports 2020, s. 115)

Slutet av första världskriget, Mindre Asien-katastrofen och den ekonomiska krisen under åren 1918–1932 var avgörande faktorer som påverkade det grekiska samhället, något som framgår i Samarakis verk där hans egna upplevelser framträder (Hellenic Ministry of Culture and Sports 2020, s. 19). Han brann för sociala frågor om barn, kände medlidande för andra människor och ville ha rättvisa i världen. Samarakis var en författare av efterkrigsgenerationen och hans böcker återspeglar klimatet från det kalla kriget. Hans tema om just utsatta människor återkommer i berättelserna som handlar framför allt om människors starka tro på hopp trots en överskuggande statsmakt, avsaknad av rättvisa ideologier, offentlig korruption och den individuella utsattheten i en värld fylld av oro och ångest (Patakis Publishers 2007, s. 1968). Samarakis lärare inspirerade och vägledde honom till att vara aktiv för att skapa en bättre värld för alla människor (Samarakis 2017, s. 10).

> Μ’ έμαθε ο δάσκαλός μου ο δρόμος να συμμετέχω στην καθημερινή ζωή μαζί με τους άλλους απλούς ανθρώπους, να συμμετέχω όχι παθητικά, να γεύομαι το εδώ και το τώρα, να με καίει η στιγμή, η επικαιρότητα.
>
> Min lärare visade mig vägen till att delta i vardagslivet tillsammans med vanligt folk, dock inte ett passivt deltagande, utan att i stället smaka på livet här och nu, att känna stundens hetta, att vara del av tidsandan.
>
> (Samarakis 2017, s. 10)

Samarakis tog avstånd från totalitära regimer som kränkte frihet och mänskliga rättigheter, vilket gjorde att hans primära mål i livet var alla världens utsatta barn eftersom de är framtidens generation. Genom välgörenhetsarbete på UNICEF hjälpte han barn i Etiopien, 1989 blev han hedrad med titeln goodwill-ambassadör tack vare sitt stora engagemang där han kämpade för fred, frihet och jämlikhet mellan människor utan att exkludera barnets roll i samhället. Han inrättade även ett ungdomsparlament i Grekland och deltog i konferenser för UNESCO samt Internationella arbetsorganisationen. Med idealen om människors solidaritet, demokrati och framför allt hans kärlek till barn önskade Samarakis framsteg för, men även utveckling av, den yngre generationen som han tyckte var världens hopp (Samarakis 2017, s. 89).

2. Teori och metod

Denna studie är baserad på en tematisk analys med explikativ ansats. Genom metoden närläsning identifieras ett eller flera teman i det litterära verk som analyseras (Holmberg & Ohlsson 1999, s. 34). Explikation är en filosofisk term som syftar till att förklara, förtydliga och utreda (Melin & Lange 2000, ss. 23–24).

Genom att få fram fabel, tema och motiv kan man fastställa helheten i ett litterärt verk vilket i sin tur skapar en struktur i en text som i annat fall kan upplevas av läsaren som osammanhängande (Holmberg & Ohlsson 1999, s. 33). Snarlika begrepp, så som myt eller motiv, har gjort användningen av ordet tema mer komplicerat då vissa forskare använder dessa ord som synonymer till varandra medan andra forskare menar att myt eller motiv inte beskriver textens helhet utan är snarare undertema (Holmberg & Ohlsson 1999, s. 30). I en litterär analys är det således enklare att bestämma myt eller motiv då dessa begrepp begränsas genom en avgränsning till enbart textens innehåll, medan tema ofta går utanför texten för att fånga helheten. Tema är på så sätt ett begrepp som är både svårt att analysera samt att definiera (Romberg 1997, s. 52). En viktig aspekt inom temaforskning är att litterära verk kan innehålla flera teman och beroende på läsarens uppfattningsförmåga kan olika teman framkomma i samma text (Holmberg & Ohlsson 1999, s. 34). Denna studie kommer endast att behandla termen tema och lämnar myt samt motiv åt sidan, och eftersom studien är en tematisk innehållsanalys innebär det att tolkningarna är subjektiva.

Det finns en risk vid närläsning att personliga åsikter och erfarenheter påverkar syftet samt tolkningen av texten, men denna metod är mest användbar i detta fall för att kunna ge svar på studiens frågeställningar. Närläsning innebär att läsaren noggrant analyserar det litterära verket genom att se över texten ord för ord, omläsning däremot innebär att man endast läser om

helheten av texten för att bilda sig en generell uppfattning om textens innehåll. Det som bildar grunden för uppsatsen är således inte enbart närläsning utan en kombination av både omläsningar och upprepade närläsningar för att kunna identifiera de centrala temana i novellsamlingen (Vulovic 2013, s. 123).

Utifrån studiens metoder kan temana ur novellsamlingen tas fram där fokus är att hitta nyckelord i textens innehåll och därefter sammanfattas detta för att bygga en kodning (Bryman 2008, ss. 528–529). Detta kommer att göras i ett sidoordnat dokument, temana kommer identifieras genom en kodning där nyckelord tas ur novellerna för att kartlägga de mest framträdande temana.

Denna studie presenterar översättningar från grekiska till svenska, vilka är egna översättningar som endast är till för att vara informativa för läsaren.

2.1 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka vilka de centrala temana är i novellsamlingen *Ζητείται ελπίς* för att sedan analysera de största identifierade huvudtemana samt ge exempel på dessa. Det andra syftet är att även utreda vad författarens budskap är i anknytning till temana.

2.2 Urval

Studien kommer inte kunna ge plats för alla de teman som sträcker sig genom novellsamlingen. Urvalet av teman har i huvudsak koppling till den övergripande titeln *Ζητείται ελπίς* där temaaspekterna kommer att brytas ned i de tre viktigaste temana som visar sig vara mest utmärkande för Samarakis berättarteknik. Målet är att de valda temana ska kunna återge det variationsrika innehåll som utmärker detta litterära verk med en uppmaning till hopp i en värld som hela tiden urholkar den mänskliga möjligheten till en uthärdlig tillvaro.

2.3 Tidigare forskning

Under denna rubrik beskrivs tidigare forskning som är relaterad till Samarakis novellsamling *Ζητείται ελπίς*. Ett värdefullt hjälpmedel till studien var boken *Antonis Samarakis – A Journey Through 20th Century* av Hellenic Ministry of Culture and Sports (2020). I denna bok utforskar flera forskare detaljerat Samarakis liv vilket gett förståelse för varför Samarakis valt att skriva novellsamlingen *Ζητείται ελπίς*. Däremot är forskningen om själva novellsamlingen väldigt tunn inom språkvetenskapen eftersom författaren var anonym av sig och varken ville synas eller märkas. Därför är denna studie baserad på Samarakis litterära verk i dess kontext för att

observera hans sätt att formulera sig på samt uppmärksamma de karakteristiska dragen i författarens skrivstil.

En skrivstil uppfattas som karakteristisk för en viss författare, då denna reflekterar författarens val och intellektuella tillstånd där författaren ger uttryck för sitt tankesätt (Boase-Beier 2006, s. 11). Det finns flera viktiga kännetecken i Samarakis sätt att skriva som man återkommande upplever när man läser hans verk. Författaren använder sig av ett initiativrikt och levande språk, i stället för ett litterärt språk. Innehållet i hans verk har inslag av ångest och ängslighet, men med ett underliggande optimistiskt sökande följt av en glimt av hopp. Språket författaren använder upplevs av läsaren som icke utarbetat då skrivstilen är väldigt enkel och direkt, men just på grund av detta stildrag blir det enkelt att följa berättelserna på ett njutbart sätt för läsaren (Politis 1985, s. 353).

Utmärkande för Samarakis är att han berättar inre monologer som illustrerar karaktärernas tankar med flera repetitioner av olika, tidigare hörda, ord och uttryck. Hans verk berör gärna de aktuella politiska samt sociologiska problemen under hans tid, till vilka han har en exceptionellt kritisk och negativ inställning. Samarakis använder även sarkasm i sina verk för att på så sätt markera sin protest mot samhällsutvecklingen (Politis 1985, s. 353).

När det gäller Samarakis novellsamling *Ζητείται ελπίς* försätts huvudpersonerna i en känsla av invasion och fara i varje berättelse där karaktärernas levnadssituationer leder till en klyvning av förhoppningar, ideal eller till en ny bekräftelse av mänskliga värderingar (Patakis Publishers 2007, s. 1968). Berättelserna består bland annat av ensamma människor som ser saker och ting på varierande sätt, människor som hoppas eller tror på olika saker, men i slutändan är de trots allt just bara vanliga människor (Jahiel 1968, s. 532).

Ett viktigt kännetecken hos författaren, som visar sig i denna novellsamling, är att Samarakis använder sig av anonyma fiktiva karaktärer i kombination med sparsamma beskrivningar och oväntade händelseförlopp. Huvudpersonerna framställs ofta med hjälp av repetitioner av ord och fraser, som tenderar att ge dem medvetenhet. Författaren lyfter upp folkets vision om hopp om en bättre morgondag där han även får med karaktärernas tankar, deras förväntningar på ett lyckligt slut samt till sist deras kamp om fred och frihet för att nå framgång eller motgång (Patakis Publishers 2007, s. 1968).

Ifigenia Triantou (2016) har skrivit en monografi som heter *Ξαναδιαβάζοντας τον Αντώνη Σαμαράκη (Att läsa Antonis Samarakis på nytt)* vilket är en av de få studier som finns om novellsamlingen. Samarakis noveller beskrivs som ett skri av ångest där enkla berättelser påvisar ett vaksamt samvete som härstammar från de vardagliga människornas tankar. Deras

hopp och kamp under en lång tid gör att de känner sig djupt bedragna av sina förväntningar (Triantou 2016, s. 74).

Eftersom människor nyligen upplevt den stora tragedin med första världskriget och dess påföljder försöker de hitta ett sätt att återgå till sitt normala liv, men deras senaste kamp om hopp om en större förändring motarbetas ständigt bittert. Människor konfronteras ännu en gång med krigets sociala orättvisa och med det hårda klimatet som råder i samhället. Efter så många fejder upphör till slut visionen om en ljus framtid eftersom människor istället känner sig instängda, ensamma och fångade i en värld av mörker. Samarakis försöker fånga dessa upplevelser i sina berättelser för att visa att vi, särskilt vuxna människor, fortfarande har ett ansvar för vår värld inför den framtida generationen samt för människorna i vardagen som kämpat och förlorat sina förhoppningar. Flera noveller i samlingen innehåller upplevelser från krig och ockupation. Samtidigt är bakgrunden ett tematiskt efterkrigstidssamhälle där människor trodde på en politisk förändring av samhällsstrukturen som skulle innebära frihet, jämlikhet och rättvisa (Triantou 2016, s. 75).

Novellernas budskap lämnar läsaren med en bitter eftersmak, men också med känslan av medvetenhet om problemen i det moderna samhället. Detta görs i Samarakis författarskap utan retorik och didaktik, vilket skulle förstöra trovärdigheten av huvudkaraktärernas inre röst och följaktligen förstöra syftet med boken. På ett mycket enkelt sätt får man intryck, utan tid och rum, av hur karaktären tänker i varje novell tack vare skrivtekniken som Samarakis besitter, där han hanterar samhällsfrågorna genom en intern monolog. Således ger dessa berättelser, vars huvudkaraktärer alltid är olika, en övergripande bild av den sociala situationen i efterkrigssamhället (Triantou 2016, s. 76).

3. Novellsamlingen *Ζητείται ελπίς*

I följande kapitel kommer en sammanfattning av de tolv novellerna från *Ζητείται ελπίς* vilka presenteras i samma ordning som i boken, för att vidare visa resultatet av de centrala temana i nästkommande kapitel. Ett tillägg är att novellerna inte valdes slumpmässigt ur det litterära verket, utan med kriteriet att de är representativa för denna studie, eftersom studiens syfte är att få fram novellsamlingens centrala teman.

3.1 Ξανθός ιππότης

Novellen *Ξανθός ιππότης (Blonde riddaren)* handlar om en vuxen man som är trött på rutinens

monotoni och har hamnat i ett slags meningslöst vardagsliv tills en dag när han upptäcker barnens värld.

Upptäckten görs av en slump via en barntidskrift, vars titel var ”Barnens värld”, som han hittat på ett tomt passagerarsäte i en buss. Från den stunden hittar mannen livslust igen, vilket förändrar hans yttre genom att han börjar vårda sig själv och hans inre då hans hustru upplever att han blir en vänligare människa. Påminnelsen om att någonstans inuti oss finns det lilla barnet som vi en gång i tiden lämnade bakom oss, knackar plötsligt på och gör barnasinnet aktivt igen hos mannen.

En dag skickar mannen en insändare till barntidsskriften med pseudonymen ”Blonde riddaren” där hans dikt senare blir publicerad. Efter två och en halv månad, från att han upptäckte barntidsskriften, blir några av de som skickat insändarna kallade till en träff där barnen kan lära känna varandra. Mannen tänker först inte dyka upp på träffen eftersom han är alldeles för gammal, men i sista stund ändrar han sig. När mannen väl kommer dit och ser barnen sitta där inser han att han inte kan avslöja sig på grund av sin ålder. Han lämnar mötet med en tomhet inom sig (Samarakis 2013, ss. 7–14).

3.2 Η σάρξ

Novellen *Η σάρξ (Köttet)* handlar om en präst som nyligen flyttat till en fattig by där det bor människor med dåliga levnadsförhållanden. Allt prästen önskat under sin uppväxt är att vägleda människor genom livet. Den viktigaste uppgiften som han har i denna by, enligt honom själv, är att få människorna att vända sig till Gud.

En regnig dag knackar en liten pojke på prästens dörr. Pojken berättar för prästen att det är en döende man i byn som behöver prästens hjälp i sin sista stund i livet. Prästen tar sig dit för att prata med mannen samt för att rena honom från hans synder. Prästen ger mannen bröd under nattvarden vilken får den döende att be om ännu mer bröd. I denna stund blir prästen tveksam till om det viktigaste i hans liv är att vägleda människor, då prästen nu förstår att den döende håller på att svälta ihjäl. En inre konflikt uppstår hos prästen då han tvekar om vilket som ska prioriteras först, den kroppsliga hungern eller den andliga själen (Samarakis 2013, ss. 15–22).

3.3 Το ποτάμι

Novellen *Το ποτάμι (Floden)* handlar om en soldat som befinner sig under ett krig som pågått i mer än två års tid. Soldaten har en längtan om att få ta ett dopp i en flod som finns i närheten av bataljonens läger. Floden är belägen mellan soldatens förband och fiendens förband, i ett så

kallat ingenmansland. På senaste tiden har flera av soldatens stridskamrater blivit ihjälskjutna vid floden och nu har hela bataljonen fått order om att det är strikt förbjudet att närma sig den.

En varm dag bestämmer soldaten sig för att strunta i förbudet och beger sig till floden. Han badar naken och efter en stund upptäcker han i floden en annan naken man. Soldaten inser att han är långt ifrån sitt gevär som ligger uppe på land. I den stunden bryts den idylliska tystnaden då båda två försöker ta sig upp ur vattnet för att nå sitt vapen. När soldaten väl står med sitt gevär i händerna och riktar det mot fienden inser han att båda två är nakna, precis som när de föddes. De står där stumma, helt nakna, utan kännedom om varandra, de vet bara att de är soldater. Tanken slår då soldaten att floden inte är en skiljelinje, utan den snarare förde dessa två olika människor samman. Soldaten sänker sitt gevär då han inte kan avlossa något skott. I samma ögonblick blir han själv skjuten av fienden (Samarakis 2013, ss. 23–28).

3.4 Ο τοίχος

Novellen *Ο τοίχος (Väggen)* handlar om en tjänsteman i 45-årsåldern som blir mentalt trött på de socioekonomiska skillnaderna i samhället när en rik byggherre en dag dyker upp med avsikt att förändra stadsbilden. Tjänstemannen bor i ett industriområde utanför staden och hans grannar arbetar i områdets fabrik. En änka på gården har en son som har problem med sina lungor, men läkarna nonchalerar sonens hälsotillstånd. De säger att sonen endast behöver frisk luft samt lugn och ro för att förbättra sin hälsa.

Den rike byggherren tvingar de boende ut ur grannhuset eftersom hans plan är att riva ner det och sedan bygga ett nytt höghus. Tjänstemannens mentala tillstånd förvärras av denna händelse till den grad att hans känslor kvävs i takt med att höghuset växer för varje dag som går. Många tankar far genom hans huvud, dels om den sjuka pojkens hälsa, dels om de vräkta grannarna som bodde i låghuset, och dels om människors liv i samhället. Hans funderingar plågar honom så mycket att han inte längre kan sova.

En natt inser tjänstemannen att något måste göras åt de samhällsproblem folket lever i. Fast han bara är en kontorist, och aldrig tidigare gjort något för att förändra sin låga levnadsstandard, bestämmer han sig för – inte för sin egen skull, utan för pojkens, för grannområdets och för folkets – att ta saken i egna händer. Han tar sin pistol, går ut till den nybyggda väggfasaden och skjuter på den sex gånger (Samarakis 2013, ss. 29–35).

3.5 Σ' ένα συνοριακό σταθμό

Novellen *Σ' ένα συνοριακό σταθμό (Vid en gränsstation)* handlar om en järnvägstjänsteman som

berättar om ett särskilt minne från en tid under sina arbetsår då han mötte en människa som försökte fly till en bättre tillvaro.

Under järnvägstjänstemannens ungdomsår skolkade han för att vara på tågstationen istället för i skolan. På grund av sin stora passion för tåg fick han inte tillräckligt bra betyg för att studera vidare och bli stationsinspektör vilket var hans största dröm, istället blev han bara järnvägstjänsteman. Mannen har med åren lärt sig att observera resenärers beteende på tågstationen. De människor som har berört honom mest var de ensamma resenärerna. Ingen följde med dem till stationen för att säga farväl, ingen mötte upp dem på stationen för att hälsa resenärerna välkomna.

Numera är han pensionär och skriver en minnesbok om sina år som järnvägstjänsteman. Ett speciellt minne som har fastnat handlar om en passagerare som hoppade av ett rullande tåg på väg förbi landsgränsen. Han gick fram till passageraren för att ta reda på varför han hoppade av. Det visade sig att passageraren hade föreställt sig ett bättre liv på andra sidan gränsen, men när stunden väl var kommen att ta sig dit vågade han inte förverkliga sina drömmar av rädsla för att det på andra sidan kanske trots allt inte var bättre (Samarakis 2013, ss. 37–42).

3.6 Ο ήλιος έκαιγε πολύ

Novellen *Ο ήλιος έκαιγε πολύ (Solen brände mycket)* handlar om en arbetslös man vars dagar fylls av sökande efter jobb. Plånboken måste fyllas på. Kriget och ockupationen som nyligen dragit fram har satt sina spår i samhället.

En varm sommardag går den arbetslöse mannen ut på en promenad utan att bestämma sig för vart rundan ska leda någonstans. Han känner att detta är hans lyckodag och tänker att han borde köpa en lott för sina sista pengar. Mannen blir törstig och går in på ett café för att be om ett glas vatten. Där får han syn på en tidning med jobbannonser. Från en av dessa annonser bestämmer han sig för att söka tjänsten hos ett företag, men inser att han behöver se anständig ut på intervjun och väljer därför att lägga sina sista pengar på att raka sig istället för på en lott. I entrén till företaget finns en skylt som säger att enbart byggnadens hyresgäster har rätt att använda hissen. Mannen tar då plikttroget trapporna upp till företagets reception där sekreteraren meddelar honom att tjänsten för någon minut sedan redan har tillsatts. Frustrationen är total och mannens lyckodag förvandlas till förtvivlan.

På promenaden hemåt hör han lotterisäljarens rop samtidigt som han ser sitt nyrakade ansikte i en spegelbild i ett skyltfönster. Han brister ut i skratt parallellt med ljudet av frasen att alla har chansen att bli den lyckliga vinnaren (Samarakis 2013, ss. 43–48).

3.7 Μια νύχτα

Novellen *Μια νύχτα (En natt)* handlar om en kontorist och hans tankar kring sin ensamhet. Kontoristens kollegor ser vinterns första snö falla utanför fönstren, medan han själv som alltid sitter kvar på sin kontorsplats i sin ensamhet. En kvinnlig kollega påpekar detta. Hon säger till honom att han som vanligt älskar sin ensamhet. Alla människor anser att han är en sluten och lite underlig person.

På väg hem från sin arbetsdag funderar han på vad hans kvinnliga kollega menade då hennes ord skapade ångest inom honom. Det var en känslig punkt hennes påstående hade träffat. Han älskade verkligen inte ensamheten, utan tvärtom, han hatade den och önskade att han kunde förmedla detta till sin kollega. Tidigare har han försökt öppna upp sig inför andra, men blivit förvirrad och osäker om vad han skulle säga till andra personer, vilket gjort att han alltid blivit reserverad. En skugga dyker plötsligt upp under promenaden och mannen grips av oroskänslor över att åter möta en främmande person. Modet tar dock över och då han vänder sig om för att prata inser han att det är en snögubbe. Mannen känner sig befriad över att få lätta på sitt hjärta även om det bara är till en snögubbe (Samarakis 2013, ss. 49–54).

3.8 Το ποδήλατο

Novellen *Το ποδήλατο (Cykeln)* handlar om en 15-årig pojke som bor i ett fattigt område där han jobbat på en maskinverkstad i många år för att spara ihop pengar till en cykel. Han har offrat bio och fotboll. Istället har han samlat på sig en stor mängd övertid på maskinverkstaden för att spara ihop pengar till sin drömcykel.

Hela grannområdet samlas på gården en lördagseftermiddag för att skåda premiärturen. Pojken har tvättat sig, bytt om och tagit på sig sina finkläder som han annars bara har på sig på söndagar. Cykeln är putsad och dekorerad med flaggor inför det stora ögonblicket. Strax innan avfärden kommer en flicka fram till honom för att lägga en röd ros på styret.

Till en början cyklar han långsamt, för att lära känna cykeln, men ökar hastigheten allt eftersom. Samtidigt som han cyklar tittar han över axeln och ser att folksamlingen hejar entusiastiskt med viftande händer. Fylld av entusiasm trampar pojken på, han vänder sig mot folkmassan där han ser att människorna viftar vilt med händerna och höjer rösterna ännu högre. Pojken uppfattar detta som att de är förtjusta över hans uppvisning, men i själva verket försöker de varna pojken för en kommande lastbil som kör över pojken (Samarakis 2013, ss. 55–58).

3.9 Και ώραν 7.15 μ.μ

Novellen *Και ώραν 7.15 μ.μ (Och kl. 19:15)* presenterar bilden av ett efterkrigssamhälle där en man blivit inbjuden att tala vid ett evenemang i kommunen till ära för ockupationens offer.

Mannen börjar läsa sitt förberedda tal på ett podium och upptäcker närvaron av ett barn i aulan vilket obarmhärtigt påminner honom om vuxnas ansvar mot den yngre generationen. Han tänker att alla dessa fina tal enbart är hyckleri. De blir nationalistiskt skryt om en inbillad stolt historisk tidsepok, samtidigt som samhällsutvecklingen är mindre ärofylld.

Det är omöjligt för mannen att fortsätta sitt tal då han inte håller med talets innehåll. Han upplever talet som en lögn gentemot den framtida generationen. Gränsen för hans tolerans når till slut sin punkt och hans moraliska samvete tar över. Han klarar inte längre av att kväva sina tankar och han avbryter sitt tal (Samarakis 2013, ss. 59–65).

3.10 Το σπίτι

Novellen *Το σπίτι (Huset)* handlar om en man som precis köpt huset han växte upp i med hopp om att kunna återskapa sin barndom. Mannen har väntat i fyra år på rätt prisläge och nu är han ägare till sitt barndomshus. På väg mot huset är mannen så uppslukad av sina egna tankar att han nästan blir påkörd av en lastbil. Tankarna cirkulerar om att åren har förändrat hans liv. Han har numera grå tinningar och ett fårat ansikte. Även hans inre har förändrats då han har blivit mer självisk. Husköpet kommer förändra detta, tänker han, eftersom huset ska ge honom tillbaka den glädje som han hade upplevt under sin barndom. Med huset ska han bli en ny och bättre människa.

När mannen står och tittar ut genom fönstret från sitt barndomsrum inser han att han inte längre är ett barn. När hans felaktiga och förfalskade verklighetsbild om ett nytt liv faller samman återgår han till sin drömlösa ensamhet (Samarakis 2013, ss. 67–70).

3.11 Πολεμική ιστορία

Novellen *Πολεμική ιστορία (En krigshistoria)* handlar om en soldat som gläds åt att han lyckats rädda ett litet barn mitt under ett krig. I ett senare skede inser han att även barnet kommer att växa upp för att bli en soldat. Hans tankar om fred var bara en dröm.

Soldaten befinner sig mitt i ett kulsprutsregn när hans kamrat blir skjuten. Han tittar sig omkring och upptäcker en skräckslagen pojke som står vid en vägg. Trots kulspruteregnet lyckas han ta sig fram till pojken för att rädda honom.

Dagen efter vaknar soldaten och ser att den lilla pojken leker krig i ett hörn. Tanken slår honom att han lyckades endast rädda barnet i stundens fara, men inte från framtidens ovisshet. I samma ögonblick hör han upphetsade röster och tar sig snabbt ut ur byggnaden. Kvarteret höll på att sprängas i luften, men soldaten upprepar högt gång på gång att inne i byggnaden finns ett barn som han har räddat. Soldaten inser att det endast var en fåfäng dröm om att få rädda ett liv när samtidigt hjälplösheten mot överheten slår till med en enorm kraft och förtvivlan (Samarakis 2013, ss. 71–74).

3.12 Ζητείται ελπίς

Novellen *Ζητείται ελπίς (Hopp sökes)* handlar om en man som sitter på ett café och funderar över människors oförmögenhet att förändras till det bättre, vilket leder till att han har tappat allt hopp om framtiden.

Mannen läser en tidning som innehåller en blandning av nyheter om världskrig, statens budgetunderskott, kidnappning, våldtäkt, självmord, kritik av en pianokonsert samt även lite om mode och skvaller. Han tänker att människors beteende före och efter kriget är detsamma och han hade hoppats, så som många andra, att när freden väl är här kommer människan att ta sitt förnuft till fånga.

Både innan, under och efter kriget hade mannen haft framtidstro men därefter upplevt en djup besvikelse. Han har numera inte något hopp om att någon politisk ideologi skulle leda till ett trivsamt och jämlikt samhälle. Mannen river ut ett blad ur sin kalender där han plitar ner en annons med rubriken ”Hopp sökes” som han har för avsikt att få publicerad i morgondagens tidning (Samarakis 2013, ss. 75–79).

4. Analys och resultat

I följande kapitel kommer analysen av novellsamlingen *Ζητείται ελπίς* att presenteras. Resultatet består av de tre mest framträdande temana vilket visat sig vara *krigets trauma*, *inre ensamhet* samt *människans hopp*. Det har gått att urskilja även andra underliggande teman som gör att de centrala temana i novellerna till viss del sammanflyter med varandra. Dessa har valts bort på grund av avgränsning i urvalet.

Det första tydliga temat är en sammanfattning av krigens trauma där rädslor och fientligheter i sin tur påtvingar det andra temat ensamhet. Ensamheten skildras genom att människor isolerar sig själva på grund av fattigdom, arbetslöshet, ängslan över att överleva och frustration över

dåligt ledarskap. Det tredje temat är vägen ut från de andra temana det vill säga människors hopp, om att få leva fritt, fredligt och utan orättvisor.

Förbindelsen mellan dessa tre identifierade temana är ett speciellt inslag i Samarakis skrivande. Samtidigt, där det är möjligt, beskrivs författarens inställning till temana med hjälp av Samarakis självbiografi som heter *1919*- och publicerades för första gången 1996 (Samarakis 2017).

4.1 Krigets trauma

En krigshistoria, precis som novellens titel *Πολεμική ιστορία*, utspelar sig i en stad full av ruiner som förstörts av två rivaliserande fraktioner som kämpat mot varandra med användning av maskingevär. När soldaten lyckas rädda ett barn blir han glad över att ha gjort något gott i den misär som kriget har orsakat och han somnar den kvällen med ett lugn inom sig.

> Έσωσα τη ζωή ενός παιδιού! Σίγουρα θα με προτείνουνε για μετάλλιο, σκέφτηκε.
>
> Jag räddade ett barns liv! Jag kommer definitivt nomineras för en medalj, tänkte han.
>
> (Samarakis 2013, s. 73)

När han vaknade stod han inför ett dilemma. Barnet som han hade räddat lekte krig i ett hörn av rummet med hjälp av ett stolsben som skulle symbolisera ett gevär. Soldaten såg framför sig att när barnet växer upp kommer det också bli en soldat för att fortsätta ta del i nya krig. Han lyckades således rädda ett barn från döden, men trots denna handling kommer oavsett generation efter generation gå vidare och fortsätta på samma spår där krig aldrig tar slut. Glädjen han kände över att ha räddat ett liv förvandlades plötsligt till en skuld. Barnet, ett krigsoffer, kommer växa upp och bli förövare med andra liv på sitt samvete, liksom soldatens handlingar. Framtiden medför andra faror och värdet av självuppoffring är tveksamt. Fred verkar vara en avlägsen dröm.

Den här novellen av Samarakis speglar känslan av ångest som människor upplevde under andra världskriget. Önskan om fred och solidaritet bland människor överskuggades av klimatet från det kalla kriget med de ogynnsamma sociopolitiska förhållandena.

I novellen *Η σάρξ* läggs det stor vikt på behovet av mat. Betydelsen av livsmedel blir i en djupare tolkning en konsekvens från krig där fattigdom och hunger genomsyrar människors liv. Enligt novellen har människorna i byn avvikit från guds väg. Prästens arbete att vägleda

människor i rätt riktning försvåras eftersom deras tankesätt är förändrat, föda är viktigare än guds ord.

> Ιδίως από άποψη ηθών, η κατάσταση απελπιστική.
>
> I synnerhet ur moralisk aspekt, är situationen hopplös.
>
> (Samarakis 2013, s. 16)

Butikshandlaren från byns livsmedelsaffär antyder inför folket att mat och hunger inte är huvudproblemet. Han menar att det egentligen handlar om att stå emot frestelser och att människor måste söka tröst hos Gud. Omänskligheten från butikshandlarens sida visar sig tydligt eftersom han själv befinner sig i en gynnsam ställning i samhället, men väljer att blunda för krigets skoningslösa inverkan.

> «Οι εγκόσμιοι πειρασμοί κυριαρχούν εις την συνοικίαν μας», είπε, σε μια συγκέντρωση που κάνανε, ο μεγαλύτερος μπακάλης της γειτονιάς, που ήταν εξέχον μέλος της χριστιανικής οργάνωσης.
>
> ”De värdsliga frestelserna härskar i vårt grannskap”, sade, vid en samling de kallat till, han, som kvarterets störste lanthandlare som även var en framstående medlem av den kristna församlingen.
>
> (Samarakis 2013, ss. 16–17)

Prästen i byn försöker lugna folket och hävdar att de behöver en mer genomtänkt plan för att kunna besegra byns svårigheter. Folket i byn kritiserar prästens tankesätt och de insisterar på att problemet som de har är brist på kött, något de inte kan få tag på.

> «Η σαρξ!» πετάχτηκε ένας άλλος, έμπορος ψιλικών. «Προπαντός, η σαρξ!»
>
> ”Köttet!” utbrast en annan man, en specerihandlare. ”Framför allt, köttet!”
>
> (Samarakis 2013, s. 17)

En dag kommer en pojke förbi prästens hem för att be om hjälp åt en döende man. Väl på plats hos den döende mannen uppmärksammar prästen att mannen har ett fattigt hem och är så utsvulten att han inte ens klarar av att prata. Vid första smaken av en brödbit som prästen ger honom börjar mannen samla sig för att be om mer mat, vilket visar att mannens problem var svält som hade lett honom till denna tragiska situation.

Problemet är således i denna by inte förakt emot kyrkan eller att människor känner en materiell frestelse, utan snarare brist på solidaritet emellan människor. Hunger var ett påtagligt vardagsbekymmer för många människor under efterkrigstiden. Livsmedelsaffären i berättelsen symboliserar de personer som, trots sin goda ekonomiska ställning, i svåra tider tar avstånd från de konkreta problemen i samhället. De gömmer sig bakom bilden av den goda människan med stöd av guds ord. Prästen intar efterhand en beskyddande roll över byborna, istället för att i första hand känna sig som medlare mellan Gud och människa. Han inser att det mest väsentliga för honom är att hjälpa byborna med livsmedel så de kan undgå svält, en av krigets konsekvenser.

Genom novellen *Το ποτάμι* får man känna den kalla atmosfären från krigens påverkan och mänskligt elände där man tydligt märker Samarakis inställning mot krig. Det finns ingen hänvisning till vare sig tidsperiod eller vilket krig som utspelas, det kan vara det första eller det andra världskriget, även ett inbördeskrig. Det enda som skiljer de två stridande parterna är en flod som soldaterna blir befallda att inte närma sig. Ändå beger sig soldater till floden för att bada. Vid floden är de nakna som nyfödda barn, inget namn eller nation ges till soldaterna. Berättelsens huvudperson blir således inte kategoriserad, utan snarare fri som en fågel som simmar i en sagolik dröm, vilken förvandlas på ett ögonblick till en mardröm på grund av ett gevärsskott.

Det finns lummiga träd runtomkring floden som blir ett symboliskt paradis i kontrast till den strikta militäriska makten för ordning och lydnad. Floden blir en frestande inbjudan till de två fienderna där de får möjlighet att drömma sig bort från kriget och slappna av i ett fredligt ögonblick. Den militära ordern, att ej närma sig floden, står i en stark kontrast till den natursköna floden där ordern symboliserar fara, död och begränsning medan floden symboliserar lugn, liv och frihet.

Under ett krig upphör individen att agera självständigt och soldaten kan tvingas gå emot sina egna värderingar för att fullfölja sin plikt. Soldater förlorar sin beslutsrätt då de agerar enligt order och på så sätt undanträngs humanitära värden. I ytterst trängda situationer är överlevandet det enda som intresserar människan. Känslan av förnuft, respekt och solidaritet till sin medmänniska har i dessa tragiska situationer inget värde alls. Anledningar som leder människan bort från medmänsklighet är behov av makt, ära och pengar vilka i sin tur ger avtryck i sociala, politiska, ekonomiska och religiösa sammanhang.

Floden, en symbolisk gräns som skiljer liv från död, lockar människor som en magnet och bjuder in till att överskrida befallningar. I novellen utgör floden en frestelse där den står för en stor längtan för soldaterna som behöver komma ifrån kriget där given order blir en stark kontrast

till inre önskan. Stunden när soldaten överlämnar sig till flodens vatten är en stund utan kläder och vapen, han badar naken likt ett litet barn och njuter av naturens dragningskraft. Att simma i floden för soldaten närmare naturen, vilket ger honom glädje samt en helhetskänsla av att vara en äkta mänsklig varelse.

Ögonblicket då fiendesoldaten upptäcks är båda två nakna i floden och de vill inget annat än att fly från denna smärtsamma krigssituation. De båda har brutit mot sina order för att igen smaka på det liv som de har blivit berövade. Det finns ingen anledning att avrätta någon annan som har samma behov av ro och stillhet. Fiendesoldaten tänker dock inte på det ovanstående, utan agerar som en plikttrogen fiendesoldat enligt krigskoden där han förstör sin motståndare och demonterar alla försök till fredlig försoning. Att vara disciplinerad inför den militära koden tvingar fiendesoldaten att röra sig bort från någon form av medkänsla och han berövar sin medmänniska livet.

Ett viktigt element i novellen är all övrig information som utelämnas om soldaten. Det finns ingen kännedom om soldatens bakgrund, inget nämns om hans personlighet och läsaren får inte heller veta om han ville döda den andra fiendesoldaten eller om han senare skulle ha ångrat sin handling där han själv inte sköt mot fiendesoldaten. Soldaterna har inte någon specifik identitet i novellen, deras nation är inte bestämd, och ingenting nämns om vilken stridsenhet som är den goda eller den onda. Följaktligen vet inte läsaren vilken stridsenhet som den skjutne soldaten tillhör. Soldaten blir även en förebild för varje person som vill leva enkelt och fridfullt tillsammans med sina medmänniskor långt borta från krigens alla bekymmer.

Det finns två delar som komponerar denna berättelse där den ena är den rent fysiska längtan inom soldaten som gör att han inte lyder order då han leds ut i naturen mot floden och slutligen möter döden. Den nakna soldaten symboliserar människans lika värde, etik, människans sanna väsen samt respekt för medmänniskor. I kontrast till detta blir den andra komponenten den militära organisationens syfte med hierarki, omoraliska handlingar, åsidosättande av den mänskliga naturen samt förakt för andra människor. Om soldaten hade förblivit trogen mot den militära koden skulle han ha varit kvar i livet.

Den militära makten i novellen beskrivs som en ond makt. Frånvaron av ett humant samhälle är inte oavsiktlig, eftersom författaren vill betona den militära striktheten. Soldatens plikt att utföra erhållna order överskuggar alla väsentliga värderingar för ett mänskligt samhälle. Samtidigt kämpar soldatens inre samvete med att ta avstånd från kriget, vilket i en gest av försoning med fienden resulterar i att han blir skjuten.

Denna förändring i berättelsen lyfter fram behovet av kommunikation inom samhället och mellan människor. Krig strider mot samhällets logik, där krig blir ett sätt att utarma individen.

Militären, som allmän symbol för makt, accepterar fientliga handlingar och utarmandet av medmänsklighet. Detta beteende avviker från det informella sociala kontraktet människor emellan och åsidosätter därmed begrepp som trygghet, solidaritet, gemensam överlevnad samt respekt. Naturliga mänskliga behov begränsas när de ersätts av exploatering, känsla av främlingskap och fattigdom. Den falska tryggheten som erhålls genom lydnad mot överheten förvandlas till alienation och förtryck. Soldaten inser i sista stunden livets värde när han vägrar att skjuta den andre. Antikrigsbudskapet i texten är uppenbart då krig leder till alienation i samhället.

Και ώραν 7.15 μ.μ inleder med ett evenemang i en aula där det ska föreläsas om moral och samhällsfrågor. Det hålls ett tal för att hedra dem som förlorade sina liv under det senaste kriget. Många av människorna som befinner sig i aulan har viktiga positioner i stadens sociala och politiska liv. Författaren framhäver underfundigt deras beteenden på ett sätt som får läsaren att undra om de verkligen engagerar sig i diskussionen om vad som är rätt eller fel inom etiska dilemman. Mannen, som står på tur att tala, känner sig stressad då hans tal ensidigt tar upp den nya ljusa framtiden som ska komma.

> «Μία εποχή, κατά την οποίαν η ανθρωπότης θα βαδίση προς τα πεπρωμένα της, εις την λεωφόρον του μέλλοντος, το οποίον ανοίγεται εμπρός της φωτεινόν καί λαμπρόν...»
>
> ”En tidsepok då mänskligheten ska gå sitt öde till mötes, på framtidens aveny, som öppnar upp sig framför oss, ljus och strålande…”
>
> (Samarakis 2013, s. 62)

Under tiden som mannen läser högt tänker han att all smärta som orsakats av kriget och dess ockupation är mycket djup, att människans onda sida fortfarande kvarstår, om den inte till och med är än värre, att ett nytt krig breder ut sin skugga över jorden, att framtiden öppnar allt annat än tro och förhoppningar. Ingenting hade förändrats i människans inre och mannens kamraters kamp för en bättre värld efter kriget var helt förgäves. Talarens känslor och tankar når sin kulmen vid synen av ett barn som deltar i evenemanget. Han känner att han inte kan fortsätta förvränga sanningen med sitt tal då åsynen av barnet blir till en symbol för den nya generationen med framtidsdrömmar och hopp om en bättre tillvaro.

Novellen presenterar många element från efterkrigstiden där mannen försöker försonas med samhällets system och dess etniska karaktär, även om han inte håller med om vad han föreläser om. Genom denna berättelse framträder Samarakis stora kärlek till barn som är den nya

generationen i samhället, och vikten av respekt, solidaritet och omtanke gentemot barn blir huvudtemat.

Samarakis första upplevelser som barn är kopplade till en tidsepok där samhället kämpade för frihet vilket skapade trauma kring förföljelse och våld. Genom sin uppväxt fick han både se och uppleva orättvisan från den politiska makten, något som lärde honom att säga sanningen för att inte försköna livets situationer. Det är ingen tillfällighet att Samarakis hatar social orättvisa och inte tvekar att fördöma den, då orättvisa är något som människan redan som barn instinktivt hatar. Det som händer i vår barndom, tror Samarakis, är outplånligt inristat inom oss.

> Φοβάμαι πως είπα πολλά για τα πρώτα παιδικά μου χρόνια, αλλά πιστεύω ότι αυτά τα χρόνια είναι για κάθε άνθρωπο αποφασιστικά, τότε είναι που φορμάρεται ο εσωτερικός του κόσμος, η ενδόμυχη όρασή του για τη ζωή και την κοινωνία.
>
> Jag är rädd att jag berättat mycket om mina första barndomsår, men jag tror att dessa år är avgörande för varje människa, det är då den inre världsbilden, synen på livet och samhället utformas.
>
> (Samarakis 2017, s. 14)

I området där Samarakis växte upp levde fattiga och förtryckta människor som hade en längtan efter välstånd och välbefinnande. De försökte förändra sina liv för att göra det mer rättvist och för att skapa en drägligare tillvaro, men mötte hela tiden motgångar i livet. Det är således denna uppväxt som har format Samarakis personlighet och hans verk.

> Έβλεπα λοιπόν τη φτώχεια, τη μίζερη ζωή, τη στερημένη /…/
>
> Jag såg fattigdomen, det eländiga livet, det utarmade /…/
>
> (Samarakis 2017, s. 11)

4.2 Inre ensamhet

I berättelsen *Μια νύχτα* är det centrala temat ensamheten som den moderna människan upplever i samhället. Början av novellen utspelar sig på ett kontor där tiden tycks stå still för alla anställda. Snön faller utanför fönstren och de anställda fylls av glädje över att något händer i deras tillvaro, men huvudkaraktären förblir till synes ointresserad vid sin kontorsplats. Detta likgiltiga beteende förvånar en kollega som drar slutsatsen att mannen älskar sin ensamhet, vilket kollegan även påtalar öppet för mannen. Dessa ord från kollegan fortsätter att eka inuti mannen på väg hem från kontoret då faktum är att han egentligen hatar ensamheten.

> Η μοναξιά που ένιωθε δεν ήτανε μια ατομική περίπτωση. Ένιωθε πως είναι η μοίρα του σημερινού ανθρώπου. Ποτέ άλλοτε όσο σήμερα δεν ήτανε τόσο βαθιά η μοναξιά του ανθρώπου μπροστά στον άνθρωπο!
>
> Ensamheten som han kände var inte något individuellt. Han kände att det var ödet för dagens människor. Aldrig någonsin tidigare har en människas ensamhet varit så djup inför en annan människa!
>
> (Samarakis 2013, s. 53)

Mannen kände sig ensam, men ville förändra sin situation för att komma närmre sina medmänniskor då han hatade ensamheten. Trots sin vilja att bryta den sociala isoleringen hade världskriget satt sina spår, det hade påverkat både hans och andra människors förmåga till social kontakt.

> Ήθελε να 'ναι κοντά στους ανθρώπους, δίπλα τους να σκύψει πάνω στην αγωνία τους, να κάνει το χρέος του στους βασανισμένους ανθρώπους του καιρού του. Μα ήτανε κάτι που τον εμπόδιζε.
>
> Han ville vara nära människorna, bredvid dem för att luta sig över deras ångest, för att göra sin plikt gentemot de plågade människorna av sin tid. Men det var något som höll honom tillbaka.
>
> (Samarakis 2013, s. 52)

Känslan av ensamhet var ett mycket allvarligt problem efter kriget och påverkade mannens sociala relationer negativt. Främmandeskap i samhället berövar mannen möjlighet till gemenskap med andra och förstärker hans ensamhet. Krig skapar isolerade människor, något som både strider mot människans natur, och blir ett hinder för allmän kommunikation i vardagen.

> Είχε μια σύγχυση μέσα του. Ήτανε φυσικό τούτο, γιατί είχε κοιτάξει τη ζωή γύρω του, τον κόσμο. Και η σύγχυση η δική τους μεταδόθηκε σ' αυτόν. Μήπως η ζωή μας, ο κόσμος μας, αυτά τα χρόνια ύστερ' από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, δεν είναι σε σύγχυση;
>
> Han kände en vilsenhet inom sig. Det var naturligt, för han hade sett livet omkring sig, han hade sett världen. Och andra människors oro påverkade honom. Men är vårt liv, vår värld, alla åren efter andra världskriget, något annat än vilsenhet?
>
> (Samarakis 2013, s. 52)

Mannen vandrar på gatorna och funderar över vad som är äkta kamratskap, vad för psykologiska mekanismer som påverkar människans inre och var gränsen går när man inte

längre kan anförtro sitt innersta till sin kollega. Allt ovanstående uttrycks genom inre monolog. Mannen, med sina inre tankar och känslor, återger för sig själv händelserna som direkt eller indirekt har påverkat honom. Andra världskriget stigmatiserade människors liv, fyllde dem med ångest och rädsla. Deras mentala hälsa var i obalans.

> Είχε σκεφτεί πάνω στη ζωή. Γύρεψε να δει την αλήθεια. Το αληθινό πρόσωπο της ζωής. Και είδε! Μα τότε ανακάλυψε πως είχε μείνει μόνος. Είχε μπεί στην περιοχή μιας εσωτερικής μοναξιάς. Ήθελε να βγει από τη μοναξιά του, τη μισούσε.
>
> Han hade tänkt på livet. Han sökte efter att se sanningen. Livets sanna ansikte. Och han såg det! Men då upptäckte han att han blivit ensam. Han hade gått in i en sfär av inre ensamhet. Han ville komma ur sin ensamhet, han hatade den.
>
> (Samarakis 2013, s. 52)

Mannen lyckas sortera upp sina tankar, han ser klart och tydligt vad som plågar honom och han erkänner sin ofrivilliga ensamhet för en snögubbe. Han försöker hitta en väg ut ur ensamheten genom kommunikation med andra människor, men hans försiktiga och tillbakadragna stil blir ständigt ett hinder. Så småningom väljer han ett livlöst objekt, en snögubbe, som han inte kan bli kritiserad av när han öppnar sitt hjärta. Genom denna berättelse blir osäkerhet, förvirring och förändring av människans levnadsvillkor synliga. Det viktigaste inslaget i novellen, som är ett kännetecken från efterkrigstiden, är människans oförmåga att uttrycka sina känslor vilket leder till tystnad och ensamhet.

Handlingen i *Ο τοίχος* utvecklas ur en yngre tjänstemans perspektiv. Berättelsen skildrar en familj på en fattig gård i förhållande till problem hos omkringboende hyresgäster. Grannskapet målas upp som torftigt, smutsigt och melankoliskt i ett industriellt område med förorenad luft och mycket buller. Detta har en negativ påverkan på människors hälsa. Utöver den omgivande miljön beskrivs även vardagslivet hos arbetarklassen i kontrast mot det småborgerliga samhället. Det som framträder och blir påtagligt i novellen är instabiliteten hos den yngre tjänstemannen vars mentala tillstånd blir starkt påverkat då avskildheten från samhället gör att han känner sig ensam.

När det intilliggande hyreshuset rivs ner uppförs en mur av den nya fastighetsägaren som avser att bygga en hög och stor byggnad på tomten. Eftersom denna mur hindrar dagsljuset från att nå fram till gården, i takt med att muren blir högre, frambringar detta en stor förtvivlan över barnens hälsa hos tjänstemannen. Även hans eget mentala tillstånd förvärras då han känner sig än mer kvävd av isoleringen orsakad av muren. Hans vision om en ljus framtid blir begränsad av att muren ger en känsla av instängdhet. Yttre faktorer såsom byggnationen av muren på

granntomten, dålig luft och människors dåliga levnadsförhållanden i utkanten av samhället försätter tjänstemannen i ett deprimerat tillstånd vilket leder till ännu mer ensamhet.

Den vuxne mannen i *Ξανθός ιππότης* har hamnat i en monoton livsrytm där den ena dagen är den andra lik och hans existens känns meningslös. Han upplever sitt liv som betydelselöst då han både på sitt kontorsjobb, och hemma med sin fru, känner sig ensam utan mål i livet. Denna känsla av tomhet förstärks eftersom han och hans fru hanterar en ofrivillig barnlöshet, vilket har gjort att de båda tappat bort sig själva i vardagens tristess.

När mannen upptäcker en barntidsskrift på en buss publicerar han en dikt under en pseudonym, vilket i sin tur leder till att han får kontakt med barn genom tidskriften. Till en början känner han hur livets låga tänds på nytt, men lika fort släcks livsgnistan när mannen inser att han inte har någon samhörighet med dessa barn på grund av åldersskillnaden. Han känner åter meningslösheten när han inser att han är lika ensam idag som han var tre månader tidigare, då han fann barntidsskriften.

> Άξαφνα, με μιαν απότομη κίνηση, έβαλε τα λουλούδια, τα κόκκινα τριαντάφυλλα, στα χέρια του κοριτσιού, έκανε στροφή, κατέβηκε τη σκάλα γρήγορα γρήγορα, βγήκε έξω, από ψηλά, στο τρίτο πάτωμα, ακουγότανε το ακορντεόν να παίζει ένα χαρούμενο σκοπό, τράβηξε μες στη σκοτεινή νύχτα, τα χέρια του ήτανε άδεια τώρα, το στήθος του άδειο τώρα.
>
> Plötsligt, med en hastig rörelse, satte han blommorna, de röda rosorna, i flickans händer, vände sig om, gick snabbt nerför trapporna, kom ut, och uppifrån, från fjärde våningen, hördes dragspel spela en glad melodi, han fortsatte ut i den mörka natten, nu var hans händer tomma, hans bröst tomt.
>
> (Samarakis 2013, s. 14)

Το σπίτι lyfter ännu en gång upp frågan om ensamhet i samhället där huvudkaraktären köper huset som han bodde i som barn i hopp om att han åter ska få uppleva sina lyckliga barndomsår. Mannen hade funderat i flera år på att köpa huset då han har en önskan om att återfinna sitt tidigare lyckliga liv, en tidsepok då hans liv inte bestod av ensamhet och misär.

> Σταμάτησε, κοίταξε το κλειδί στον απογευματινό ήλιο. Πώς άστραφτε! Μ' αυτό το κλειδί θ' ανοίξω σε λίγο την πύλη της ευτυχίας, σκέφτηκε.
>
> Han stannade och tittade på nyckeln i eftermiddagssolen. Som den glänste! Med den här nyckeln kommer jag om en liten stund öppna lyckans port, tänkte han.
>
> (Samarakis 2013, s. 67)

Huset symboliserar en längtan tillbaka till en tid då mannen växte upp som barn, fri från livets bekymmer, lekande med sina vänner fylld med glädje. Allt hårt slit han bemödat sig med för att nå sitt mål faller när han står ensam i det tomma huset. Han förstår att han inte kan vrida klockan tillbaka. I sitt barndomsrum tittar han ut från fönstret och han ser en kvinna längre ner på gatan bli omfamnad av en man. I det ögonblicket inser han att han själv står där utan familj och vänner vilket får honom att känna sig enormt ensam.

Den röda tråden i novellerna präglas av Samarakis inre tankar och känslor som symboliserar honom själv, vilket både Samarakis fru Eleni Samarakis har uppgett i självbiografins slutord, och Ifigenia Triantou bekräftar i sin analys om Samarakis. Ensamheten som Samarakis har känt kan vara en anledning till att temat belyses så starkt med äkta känslor i novellsamlingen, då berättelserna tycks komma från hjärtat.

> Βγαίνει καθαρά στο κείμενο αυτό, χωρίς ποτέ να το ομολογεί, ότι ο ήρωας των βιβλίων του είναι ο ίδιος του ο εαυτός, ο μοναχικός άνθρωπος, ο ανένταχτος, που προσπαθεί να επιβιώσει χωρίς να συμβιβαστεί. Έλεγε συχνά ότι «θα ήθελα να πουν κάποτε για μένα ότι τουλάχιστον προσπάθησα».
>
> Det framgår tydligt av denna text, utan att han någonsin erkänner det, att hjälten i hans böcker är han själv, den ensamma människan, den självständige, som försöker överleva utan att kompromissa. Han sa ofta att ”jag skulle vilja att de en dag sa att jag åtminstone försökte”.
>
> (Samarakis 2017, s. 102)

När man läser Samarakis självbiografi finner man att den information han ger om sig själv är relaterad till både hans personliga erfarenheter och det parallella bildandet av en personlig humanistisk värdegrund. Det är således inte förvånande att Samarakis barndomssjäl är skadad av de krig som han föddes under och senare även fick uppleva under livets gång där han sett hur det påverkat människorna i samhället. Hans skrivsätt präglas av en känsla av ensamhet vilket således blir ett av de största temana i novellsamlingen. Detta kan ses som ett sätt för Samarakis att få utlopp för sina känslor då han själv känt sig ensam under sitt liv, vilket han skriver om i sin självbiografi och antyder på flera ställen i boken. Ett utanförskap i samhället upplöser samhörigheten mellan människor. Den framkallar ångest och ensamhet hos människor, vilket Samarakis själv fick erfara då han under tidsperioder av ensamhet till och med övervägde att avsluta sitt liv.

> Όταν λοιπόν έμεινα μόνος, με μόνη οδό έκφρασης την ποίηση, πέρασα πολύ δύσκολες μέρες και νύχτες, σκεφτόμουν έντονα την αυτοκτονία. Πως να αναπαραγάγω με λόγια τη σκληρή εκείνη εποχή, είναι όμως ολοζώντανη μέσα μου σαν να έγινε χθες.

> När jag blev ensam, med endast poesi som mitt uttryckssätt, gick jag igenom mycket svåra dagar och nätter, jag tänkte intensivt på självmord. Hur ska jag i ord återge en sådan hård period, men det är som att den lever inom mig, som om det vore igår.
>
> (Samarakis 2017, s. 21)

4.3 Människans hopp

Novellen *Ζητείται ελπίς* väcker många viktiga frågor för läsaren genom att berättelsen tar upp känslan av ensamhet och sociala problem som drabbar människor i det moderna samhället. Med hög röst, likt ett skri, försöker författaren Samarakis uttrycka sin ångest i en värld där man nått vägs ände och något drastiskt måste hända för att hoppet ska återfinnas. Mannen i berättelsen verkar livstrött, orolig och full av förtvivlan inför framtiden. Han kämpar med sina inre tankar som kretsar kring oacceptabel passivitet i samhället. Bara genom att vara vaksam och energisk kommer han åter att kunna finna det hopp som ska bli hans frälsning i en lycklig värld.

Berättelsen äger rum på ett café i början av 1950-talet. Miljön skildrar människors vardag. Mot bakgrund av människans torftiga liv riktar författaren Samarakis en stark politisk och social kritik mot samhället. Alla dagstidningar i berättelsen tar ständigt upp nedslående nyheter vilket skapar ett negativt psykologiskt tillstånd hos mannen. Hans personliga funderingar om samhällets tillstånd blir till en besatthet. Han kollapsar mentalt när han blir medveten om situationen och söker oroligt efter hopp. Mannen inser plötsligt att efter första världskriget har ingenting förändrats. De allvarliga problemen, såsom fattigdom och arbetslöshet som människor mötte under kriget, fortsätter att plåga det moderna samhället.

> «Η σκιά του νέου παγκοσμίου πολέμου απλούται εις τον κόσμο μας», ήταν ο τίτλος μιας άλλης είδησης.
>
> ”Skuggan av ett nytt världskrig sprider sig över vår värld”, var rubriken på en annan nyhetsartikel.
>
> (Samarakis 2013, s. 75)

De problem som plågar efterkrigstidens samhälle leder till att mannen hamnar i djupa tankar med ångestladdade känslor, hopplöshet och psykologiska svårigheter. Han konstaterar att hans förhoppningar om en bättre värld har försvunnit. Han finner inte längre ideal, rättspatos och moraliska kompass i samhället. Ensamhet och elände har ersatt glädje, optimism och hopp.

Höjdpunkten i berättelsen nås med en fras som sammanfattar tidens obehagliga situation liksom mannens dramatiska tillstånd där han befinner sig i en verklighet utan övergripande ideologier och ideal.

«Δεν υπάρχει πλέον ελπίς!»

”Det finns inget mer hopp!”

(Samarakis 2013, s. 78)

Mannen strävar inte efter materiella ting, utan det han önskar sig är hopp om framtiden. Att höra hot om ett nytt krig gör människan både rädd och frustrerad. Novellens titel *Ζητείται ελπίς* förstärker den underliggande antydan om att hopp om framtiden är något svårtillgängligt. Trots melankoli och förtvivlan, vilket driver mannen till att nästan förlora alla förväntningar på framtiden, vill han till sista stund fortsätta hoppas. Han ger trots allt inte upp och försöker motivera andra människor att hitta hopp om en gemensam lycklig morgondag. Av denna anledning sätter han in en annons i en tidning med orden hopp sökes.

I novellen *Ο ήλιος έκαιγε πολύ* berättas den tragiska historien om en fattig man som är plågad av livets orättvisor. Efter år av krig och ockupation råder hunger, svåra levnadsförhållanden, arbetslöshet samt social orättvisa. Mannen funderar på om en vinst från ett lotteri skulle kunna ge honom en bättre framtid. Vinsten från en lott kan vara mannens väg ut ur fattigdom, men i virrvarr av tankar om att kanske vinna pengar genom slumpmässig tur bestämmer han sig plötsligt istället för att söka en tjänst.

Mannen förstår att hans ovårdade utseende inte gynnar hans möjlighet till att få tjänsten och spenderar därför sina sista pengar på att raka sig hos en barberare. Han går därefter till anställningsintervjun, men stöter på en skylt i entrén till byggnaden som får honom att som plikttrogen medborgare välja trapporna istället för hissen.

Η ΧΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΟΣ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ ΜΟΝΟΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΝΟΙΚΟΥΣ

BRUK AV HISSEN TILLÅTEN ENDAST FÖR HYRESGÄSTER

(Samarakis 2013, s. 46)

Hans något försenade ankomst till anställningsintervjun, på grund av den tid det tar att gå upp i byggnaden via trapphuset, leder till att tjänsten har hunnit erbjudas en annan arbetssökande. Förutom fortsatt arbetslöshet har han nu även slut på pengar. Ödet har spelat in sin roll där skylten kan ses som ett ödets tecken. Den får i berättelsen en avgörande roll, likt en orättvis lag, som förstärker klasskillnader i samhället, oavsett hur hårt människor strävar efter en bättre och mer rättvis tillvaro. På hemfärden syns åter lotteriförsäljaren och mannen inser att livet i sig är som ett lotteri där ödet berövar honom hans sista hopp. Hunger och annat elände verkar inte kunna bekämpas med hårt arbete utan människors öde ligger snarare i tur eller otur här i livet.

Novellen *Σ' ένα συνοριακό σταθμό* är ett exempel på en berättelse om en människa med fattigdom och sociala problem som ett krig orsakar. Krig distanserar människor från deras ideal och val, vilket riskerar att stympa deras självförtroende.

En pensionerad järnvägstjänsteman minns en speciell händelse på tågstationen. En gång såg han en passagerare som hoppade av ett rullande tåg på väg förbi landsgränsen. Det verkade besynnerligt och han bestämde sig för att utforska det hela. Passageraren blev kvar på stationsområdet och var uppslukad av sina bekymmer. Järnvägstjänstemannen var nyfiken på den främmande mannens konstiga beteende och började fråga honom om vad som hade hänt.

Den främmande mannen berättade att under flera års tid hade han planerat att emigrera men när det väl blev dags greps han av rädsla i sista stund, vilket fick honom att hoppa av tåget. I många år hade han drömt om ett annat liv, en bättre värld, där han i sin fantasi hade byggt upp hopp om att denna tågresa skulle bli en ny start i livet, men hans rädsla slog hans dröm i spillror. Passagerarens dilemma kan likställas med den fråga som var och en av oss ställs inför, det som berör vår rädsla inför det okända.

> «Αν κουβαλήσω μαζί μου και τον εαυτό μου, αυτόν το φθαρμένο εαυτό μου. Αν τον κουβαλήσω μαζί μου, εκεί, στην άλλη γη, τότε... α, τότε δε θα υπάρχει πια ελπίδα. Ενώ τώρα, έχω τουλάχιστον την ελπίδα πως κάπου αλλού θα μπορούσα να 'μαι αλλιώτικος».
>
> ”Om jag bär med mig mig själv, mitt slitna jag. Om jag tar mig själv med mig, dit, till ett annat land, då... åh, kommer det inte att finnas något hopp. Men nu, nu har jag åtminstone kvar hoppet om att jag någon annanstans skulle kunna vara en annan människa”.
>
> (Samarakis 2013, s. 42)

Svaret är att den främmande mannen var rädd för sig själv. Han hade förlorat sitt självförtroende och hopp. Han hade blivit mentalt instabil då krigets följder skapat ångest och rädsla både hos hans medmänniskor och inom honom själv.

Det symboliska i novellen *Το ποδήλατο* är människans hopp om en förändring till det bättre i samhället under efterkrigstiden. En pojke uppfyller sin dröm om att köpa en cykel genom hårt arbete, där förvärv av en cykel var något utöver det vanliga i en tid präglad av fattigdom. Grannskapet hade samlats på gården för att beundra den vackra cykeln och berömma pojken för hans bedrift. Bland de närvarande på gården fanns den unge pojkens mamma och morfar. Pojkens far har avrättats av tyskarna under ockupationen vilket gjort pojken faderlös.

Grannskapets stora glädje över pojkens förmåga och hans cykel visar dess emotionella och materiella betydelse för hopp om en bättre framtid där pojkens ansträngning hade gett resultat. Hela projektet kring cykeln är som en ceremoni i livet, en högtidlig procedur i hopp om att

möda och besvär ska resultera i att själsliga sår från tidigare år ska läkas med hjälp av orubblig tro på framtiden.

> Έτρεχε, έτρεχε... Και κοίταζε τους ανθρώπους που ήταν εκεί, έβλεπε τα χέρια τους που σαλεύανε ψηλά, άκουγε τις φωνές τους, ξεχώριζε το κορίτσι που είχε βάλει στο τιμόνι το κόκκινο τριαντάφυλλο, και τη στιγμή που κατηφόριζε το φορτηγό των τριών τόνων οι άνθρωποι το είδανε, μα το αγόρι δεν το είδε, κοίταζε τους ανθρώπους κείνη την ώρα, είδε τα χέρια τους που σαλεύανε ακόμα πιο ψηλά, άκουσε τις φωνές τους ακόμα πιο δυνατές, θάρρεψε πως ήτανε από τον ενθουσιασμό τους που είχε κορυφωθεί, είδε ακόμα μια φορά το κορίτσι, το κορίτσι που είχε βάλει στο τιμόνι το κόκκινο τριαντάφυλλο /.../
>
> Han cyklade, och han cyklade... Och han tittade på människorna som var där, såg deras händer röra sig högt, hörde deras röster, urskilde flickan som hade satt den röda rosen på styret, och just när den tre ton tunga lastbilen var på väg nerför backen såg människorna den, men pojken såg den inte, han tittade på människorna i den stunden, han såg deras händer vifta ännu mer, hörde deras röster ännu högre, han trodde att det berodde på att deras entusiasm hade nått sin höjdpunkt, han såg ännu en gång flickan, flickan som hade satt den röda rosen på styret /.../
>
> (Samarakis 2013, s. 58)

Då pojken gör sin jungfrutur med cykeln hör han applåder och tillrop från grannarna. Han blir fullkomligt upprymd av glädje, så till den grad att han glömmer bort tid och rum och allt annat runtomkring. En lastbil sätter stopp för cykelturen och pojken avlider.

> /.../ άξαφνα ένα κόκκινο τριαντάφυλλο ήρθε μπροστά στα μάτια του, άξαφνα ολάκερος ο κόσμος γίνηκε ένα κόκκινο τριαντάφυλλο.
>
> /…/ plötsligt kom en röd ros framför hans ögon, plötsligt blev hela världen en röd ros.
>
> (Samarakis 2013, s. 58)

Den abstrakta scenförändringen med cykelolyckan i berättelsen vänder omedelbart glädje till sorg. Elände och smärta blir åter en överskuggande del av människans liv. Människornas förhoppningar om en bättre framtid krossades brutalt i ett ögonblick av ödets nyckfullhet.

Studien av Samarakis verk visar att han troligen är en av de mest transparenta författarna i modern tid. Han beskriver indirekt sina känslor och erfarenheter i novellsamlingen på ett konkret och unikt sätt. Under den tidsepok som verket skrevs och publicerades rådde stor arbetslöshet, familjesplittring och hungerkris. Ett flertal samhällen försökte samtidigt finna bot på sina problem efter krigets alla farsoter. Samarakis var en av många som hade hopp om en bättre framtid med frihet och social rättvisa. Med novellsamlingen *Ζητείται ελπίς* ville han

specifikt uttrycka just behovet av ständigt sökande efter hopp. Syftet med novellsamlingen var att ge människor förtröstan i en hård och svår tid.

> Έτσι, η συνολική αίσθηση από τα δώδεκα διηγήματα δεν είναι η απελπισία, η απόγνωση, αντίθετα είναι μια ρεαλιστική αισιοδοξία ή έστω μια ρεαλιστική, προσγειωμένη αντιμετώπιση της καθημερινής ζωής, της κοινωνίας, του μεταπολεμικού κόσμου.
>
> Således är den sammantagna känslan av de tolv berättelserna inte hopplöshet, inte förtvivlan, tvärtom är det en sansad optimism eller till och med en realistisk jordnära inställning till vardagen, samhället och mellankrigstiden.
>
> (Samarakis 2017, s. 49)

Titeln på novellsamlingen blir en metafor för Samarakis personlighet, men ger även en hint om människan bakom dessa berättelser. Det är en människa som inte ger upp eller underlåter sig till passivt beteende i en ondskefull värld utan med envishet kämpar för att hitta framtidstro och hopp. Sakfrågor relaterade till totalitarism, krig, fred och hot mellan stormakterna är signifikativa teman som berör Samarakis starkt känslomässigt. Samtidigt lägger han stor vikt vid barnen, den nya generationen som växer upp och ofrånkomligen blir morgondagens makthavare, och i den ledande positionen med egna barndomsminnen och livserfarenhet i bagaget, som kommer att påverka människans förutsättningar för en rättvis och dräglig tillvaro.

Ordspråket av Decimus Junius Juvenalis ”så länge jag lever, hoppas jag” förtydligar att hoppet är något mycket värdefullt för oss människor där hopp borde finnas runt omkring oss i överflöd, precis som den luft vi andas. Efter många år av krig tynar känslan av hopp bort och blir nästan utrotat hos människor. Ordspråket förlorar sin magi och glöms bort. Samarakis omformulerade därför detta ordspråk till en novellsamling vilket klargör hans brinnande själ för den nya generationen och världens framtid.

> «Όσο αγωνίζομαι να πιστέψω ότι κάπου υπάρχει ελπίδα, την οποία με τον αγώνα μου θα τη βρω, ελπίζω.»
>
> ”Så länge jag kämpar för att tro att någonstans finns hopp, som jag kommer att finna med min kamp, hoppas jag.”
>
> (Samarakis 2017, s. 49)

5. Diskussion och slutsats

Inom ramen för detta arbete analyserades huvudteman i Samarakis novellsamling *Ζητείται ελπίς*. Detta kapitel innehåller en diskussion samt reflektion om vad som framkommit i denna studie. Studiens syfte har besvarats genom frågeställningarna där det framkommit tre centrala huvudteman. Vidare stärks de framtagna temana i denna studie genom att Triantou även har forskat kring novellsamlingen och kommit till liknande slutsatser kopplat till Samarakis självbiografi.

Med sin berättarteknik skapar Samarakis på ett mästerligt sätt ett intresse hos läsaren som bibehålls oförminskat intill slutet. Samtidigt är närvaron av författarens ironi väldigt märkbar, ett verktyg Samarakis använder sig av för att kritisera och fördöma de ekonomiska, politiska och sociala missförhållandena i samhället.

Krigens inskränkning av frihet och medmänsklighet genomsyrar novellsamlingen. Samarakis tar inte ställning till någon viss politisk ideologi, utan beskriver med enkla ord universella ideal såsom solidaritet, fred och kärlek. Samarakis har ofta krig och dess inverkan i samhället i förgrunden snarare än fred. Samtidigt blir fredsaspekten indirekt synlig eftersom det blir en outtalad önskan hos huvudpersonerna. Detta verkar inte vara oavsiktligt eftersom författarens egna livserfarenheter stigmatiserades av intensiva politiska och sociala konflikter. Novellerna genomsyras av önskan om fred samt människans kamp för att uppnå den. Särskilt i novellen *Το ποτάμι* framställs det i form av ett starkt antikrigsbudskap medan i övriga noveller betonas det genom sociala eller politiska handlingar. Samarakis försöker förmedla det ologiska med krig genom att åskådliggöra hur krig delar upp människor i rivaliserade fraktioner där människan är redo att döda sin medmänniska för ändamål som ofta är totalt obegripliga vid närmare eftertanke. Denna tes bygger även Triantou sin analys på där hon också påpekar att bakgrunden till de flesta noveller vittnar just om krig som kontrast mot frihet, jämlikhet och rättvisa (Triantou 2016, s. 75).

Den återkommande huvudkaraktären består av den vardagliga människan uppfylld av ångest inför morgondagen, rädd för ett kommande krig samt i behov av säkerställd fred och eliminering av social orättvisa. Samarakis påminner läsarna i flera av sina noveller om det ansvar vi bär gentemot den nya generationen där varje människa måste vinnlägga sig om en bättre morgondag. Framför allt syns detta tydligt i novellen *Και ώραν 7.15 μ.μ* där åsynen av ett barn åsamkar talaren ångest vilket symboliserar att vuxna måste vara en god förebild för den kommande generationen. Talaren blir tveksam till budskapet i det skrivna talet och om det motsvarar den svåra verklighet som samhället står inför. Barnets närvaro ger honom styrka att

erkänna inför sig själv att han inte håller med det motstridiga budskapet. Av denna anledning avslutar han tvärt sitt tal. En intern kamp med hans innersta har fått honom att inse vikten av en ärlig och tydlig intention. Samarakis var övertygad om att genom kamp för frihet, fred, rättvisa och solidaritet kommer vi vuxna vägleda våra barn till en bättre framtid.

Förutom hänvisning till de stora samhällsfrågorna lyfter även novellsamlingen upp en påminnelse om den förtvivlan som våra medmänniskor har genomlidit. Utanförskap och ensamhet är realiteter som plågar den moderna människan, och så även Samarakis huvudkaraktärer. Ensamheten är märkbart påtaglig i flera av novellerna då de ger inblick hos människor som upplever ångest, rädsla och sårbarhet. Naturligtvis är de yttre miljöerna olika, men den gemensamma nämnaren är känslan av en inre tomhet som till exempel i novellen *Ξανθός ιππότης* där mannen, trots närstående kollegor och fru, känner sig ensam i sin rutinmässiga vardag. Detta står i kontrast till novellen *Το σπίτι* där mannen faktiskt är fysiskt ensam och försöker komma ur sin situation genom att köpa sitt barndomshus för att återuppleva sina barndomsår, men inser att med eller utan hus är det egentligen en mänsklig kontakt som mannen behöver för att komma ur sin ensamhet.

En viktig berättarteknik, som används av Samarakis, i ett stort antal av hans noveller, är den inre monologen. Den gör att läsaren får en djupare insyn i berättelsens kärna och novellens huvudtema blir tydligare belyst. Novellerna presenteras på ett sådant sätt att de inte är begränsade i tid och rum, utan de hade kunnat utspelas under vilket tidsskede som helst. Därigenom är novellerna ständigt aktuella. Brist på hopp är således en oförmåga att se positivt på framtiden vilket plågat mänskligheten från tidernas begynnelse. Som motvikt har Samarakis medvetet skrivit novellsamlingen med hoppets läkande kraft som en röd tråd genom alla berättelser. Att besitta förmågan att känna hopp är både värdefullt och nödvändigt. Runtom i världen kan det observeras företeelser med uppmuntran till hopp, något som understryker aktualiteten i Samarakis humanitära noveller. I novellen *Ζητείται ελπίς* blir den frustration som Samarakis förnimmer gällande människors passivitet över vad som händer i världen uppenbar.

Man förstår genom novellernas huvudkaraktärer att han vill uppmana människor att söka efter hopp samt att kämpa med all sin styrka för en bättre framtid. Via berättelserna vill författaren väcka läsarens samvete till att bli en vägvisare med hans budskap, en värdefull guide för den moderna tidsåldern då människors hopp tyvärr tycks försvinna alltmer. För Samarakis är efterkrigstiden full av politiska strömningar, men har en stor brist på storartade förebilder.

Triantous djupanalys av novellerna bekräftar författarens uppsåt då hon menar att både titeln på samlingen liksom själva novellen *Ζητείται ελπίς* i sig, blir ett bevis på att alla berättelsernas underliggande syfte är att ge hopp och framtidstro till människor (Triantou 2016, s. 72).

Detta litterära verk illustrerar att författaren aldrig avvek från sin dröm om en värld full av medmänsklighet, integritet och glädje. Samarakis kultiverade denna vision till fullo och överlämnade den till oss alla genom sitt skrivande.

5.1 Framtida forskning

Samarakis humanistiska människosyn ger en stor anledning till, och ett fortsatt behov av, att studera hans litterära verk för djupare insikt om hans värderingar och ideologi, därtill även en mer komplett bild av hans personliga berättarteknik. Med tanke på författarens personlighet, men också hans författargärning, borde en omfattande undersökning göras för att klargöra än flera teman och motiv. Detta bör göras för att korrelera idéerna i hans noveller med ledtrådar från Samarakis självbiografiska berättelser, just för att få en garanterad och tillförlitlig slutsats. Även det nuvarande arbetet kan utvidgas för att vidare analyseras i större bredd samt kunna få fram djupare filosofiska reflektioner och sociopolitiska frågor. Detta arbete strävar efter att vara en slags vägledning för alla som vill läsa Antonis Samarakis när det gäller hans novellsamling om en bättre morgondag.

6. Referenslista

Boase-Beier, J. (2006). *Stylistic Approaches to Translation*. Manchester, Kinderhook: St. Jerome Publishing.

Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.

Jahiel, E. (1968). *Books Abroad, Vol. 42, No 4 (Autumn, 1968)*. Oklahoma: Board of Regents of the University of Oklahoma.

Holmberg, C-G. & Ohlsson, A. (1999). *Epikanalys: En introduktion*. Lund: Studentlitteratur AB.

Hellenic Ministry of Culture and Sports (2020). *Antonis Samarakis – A Journey Through 20th Century.* Aten: Hellenic Ministry of Culture and Sports.

Melin, L. & Lange, S. (2000). *Att analysera text: stilanalys med exempel*. Lund: Studentlitteratur AB.

Niarchos, Thanasis Th. (2000). *Μαρτυρίες για τον Αντώνη Σαμαράκη*. Aten: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Patakis Publishers (2007). *Λεξικό Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Πρόσωπα, Έργα, Ρεύματα, Όροι.* Aten: Εκδόσεις Πατάκη.

Politis, L. (1985). *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*. Aten: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Romberg, B. (1997). *Att läsa epik*. Lund: Studentlitteratur AB.

Samarakis, A. (1954; 2013). *Ζητείται ελπίς*. Aten: Εκδόσεις Ψυχογιός.

Samarakis, A. (2017). *1919-*. Aten: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Triantou, I. (2016). *Ξαναδιαβάζοντας τον Αντώνη Σαμαράκη*. Ioánnina: Εκδόσεις OASIS.

Vulovic, J. (2013). *Narrativanalys*. Lund: Studentlitteratur AB.